

jordiske Sager, har forsømt Arkivsagerne i en ganske mærkelig Grad. Jeg kunde fortælle mange interessante Anekdoter derom, men jeg skal ikke gjøre det, men kun nævne et enkelt Exempel, hvor en meget bekjendt Præst, en Vækkelsesprædikant i stor Stil, fik det Hverv at overtage Tilsynet med et Provindsarkiv, og han gjorde det da paa den Maade, at han fjørte 2 store Bogulæs af Arkivsager ud paa Marken, tændte et stort Baal af dem og lod dem gaa op i Røg. Dette gav Anledning til en lang Brevvexling mellem Arkivbæsenet og ham, men den geistlige Mand forsvarede sig drabelig, han mente ikke, at der i disse Arkivsager var Noget som helst, der kunde interessere Arkivet. Det var en ny Udgave af den Morten Lutherske Historie, hvor han brændte den pavelige Banbulle, men jeg tror ikke, at denne Mand opnaaede saa stor en Berømmelse derved. Denne Optraeden fra Geistlighedens Side tror jeg ikke er ganske ualmindelig, og der findes dog i vore Præstearkiver en meget stor Mængde af høist interessante Oplysninger, som vilde komme vort Lands Historie, baade den kirkelige og den verdslige Historie, i høieste Grad til Gavn, naar de i Tide bleve samlede. Ogsaa paa anden Maade gaar der Meget til Grunde. Jeg huffer saaledes en anden Historie, som jeg har paa-lidelige Oplysninger om. Et Byraad, en Borgmester havde saaledes en meget værdifuld, flere hundrede Aar gammel Protokol, hvori der fandtes en Mængde Kuriositeter, som han syntes det var Synd, at hans Medlemmer vare ubidende om. Han sendte derfor Protokollen paa Omgang mellem Medlemmerne, og den gik saa længe paa Omgang imellem dem, at da Arkivet ønskede at faae fat i den, var den forsvundet, den var blevn borte paa denne Omgangsreise. Den Slags Ting foregaar hver Dag, og jeg tror derfor, det var paa høie Tid, da vi i Aaret 1880 kom ind paa at samle disse Sager, men som jeg før gjorde opmærksom paa, gjælder dette kun for en lille Brødbels Bedkommende af Arkiverne, der ligger en stor Mængde rundt omkring endnu. Jeg skal imidlertid her gjøre opmærksom paa, at der er en enkelt Side af vor Historie, der i en ganske særlig Grad er forsømt, det er vor Bondestands Historie. Det vil sikkert være i Alles Erindring, at man i forrige Aarhundrede paa Island gjorde en meget stor Razzia af Islands Historie, man lod i den Hensigt foretage Undersøgelser i alle Islands Gaarde, hvor der ogsaa fandtes en Mængde Manuskript og værdifulde Sager, der bleve bragte til Kjøbenhavn, hvor de desværre delvis gik op i Luer. Jeg tror nu, at noget lignende

kunde og burde gjøres her i Landet. Der findes sikkert rundt omkring, ikke alene i Herregaardene, der nævnes her i Motiverne til Lovforslaget, men ogsaa i Bøndergaardene og mange andre Steder, værdifulde kristlige Mindesmærker fra Fortiden, som det vilde være af stor Betydning at sikre sig, for at Bondestandens Historie en Gang kunde blive strebet. Jeg finder Anledning til at gjøre opmærksom paa dette, idet der jo netop nu er begyndt paa Udgivelsen af et bethdeligt Værk, et biografisk Lexikon, som sikkert fra mange Sider bliver fulgt med stor Interesse. Naar man nemlig læser dette Værk, skalde man tro, at der her i Danmark ikke gaves nogen Bondestand. Ganske vist skal jeg indrømme, at Værket indledes med en Biografi af en Bonde, og oveniøbet en Mand, som har Sæde her i denne Sal, men det er ogsaa kun de Bønder, der have havt det Held at faae Sæde i denne Sal, som dette biografiske Lexikon tager Hensyn til. Ellers lader det til, at det af mærkelige Personer i Danmark kun kjender Adelsmænd og Embedsmænd og navnlig Præster. Det er kun den Slags Folk, som Forfatterne af dette Lexikon have kunnet opspore, og dog er det en Kjendsgjerning, at der her i Landet baade har levet og den Dag i Dag lever en Række af mærkelige Personer mellem vore Bønder, hvis Liv ganske sikkert kunde fortjene at være mere eller mindre udførligt behandlet i et Værk som dette. Jeg troer, at det hænger sammen med, at vi her i Landet ikke, eller saa godt som ikke kjende til Provindhistorien. Vi have i mange Aar været inde paa en Centralisation ogsaa i videnskabelig Henseende. Alt hvad vi have af Videnskab skal samles i Kjøbenhavn. Her have vi Universitetet, her have vi de store Bibliotheker, og her have vi Arkiverne, Alt skal samles her, og da vor Hovedstad ved Tidernes Ugunst er kommet til at ligge i en Udkant af Landet, har det havt en meget sørgelig Følge for de fjernere liggende Deles, jeg vil navnlig sige, for Syllands Histories Bedkommende. Jeg kan derfor aldeles ikke dele den Betragtning, som den ærede sidste Taler gjorde gjældende, at Arkiverne burde i det Hele samles her i Hovedstaden, og at det ikke var formaals-tjenligt at oprette Stiftsarkiver. Jeg vil derimod sige, at jeg ikke ganske kan billige, at den høitærede Kultusminister i det Forslag, som han har fremlagt i Salen, ikke er gaaet et godt Stykke videre end han er gaaet. Forslaget gaar jo ud paa at oprette et Stiftsarkiv i Sylland, men man ser den Særhed komme frem, at en Del af Syllands Arkivsager skalde føres over til Fyn, idet der skal oprettes et Stiftsarkiv i Odense, hvortil Ar-